

ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ

УДК (UDC) 327 (73:510)

DOI: <https://doi.org/10.21272/starovyna.2023.63.3>

ГОНЧАРЕНКО А. В. *

**АМЕРИКАНСЬКА ІСТОРІОГРАФІЯ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ
США ЩОДО КНР, 1949–1991 рр.**

***Анотація.** У статті розглянуто американську історіографію зовнішньої політики США щодо Китаю в 1949–1991 рр. Висвітлюються основні дослідницькі тенденції в американській історіографії. Проаналізовані погляди американських дослідників на зовнішню політику США щодо КНР у 1949–1991 рр. Більше 70 років коло постійних наукових проблем в американській історіографії фокусувалося на зовнішній політиці США, її принципах, пріоритетах та механізмах. Американські вчені не були затиснуті в ідеологічні рамки, що позначалося на історичних дослідженнях. Це також сприяло історикам США досліджувати актуальні проблеми, відкривати нові джерела, що вплинуло на розвиток американської синології. З метою відображення основних тенденцій проаналізовані узагальнюючі та окремі роботи з проблематики. Встановлено взаємозв'язок між ідеологічним кліматом та орієнтацією в історіографії.*

***Ключові слова:** США, КНР, Китай, КР, Тайвань, зовнішня політика, американсько-китайські відносини, історіографія, синологія.*

У другій половині ХХ ст. американсько-китайські відносини займали одне з головних місць у світовій політиці. Протягом десятиліть історичні шляхи США і КНР зближувалися, розходилися, а інколи перепліталися найхимернішим чином. Стосунки між цими країнами визначалися внутрішньополітичними та зовнішньополітичними тенденціями їх розвитку, взаємодія яких призводила до співпраці і протистояння, періодів нормалізації двосторонніх відносин і гострої конфронтації. Всі ці процеси відкладали свій відбиток не лише на специфіку американсько-китайських стосунків, але і на співвідношення світових політичних сил.

Історичний аналіз подій другої половини ХХ ст. показує, що цей період можна охарактеризувати як час тісної взаємодії між Вашингтоном і Пекіном. Найбільш яскравим свідченням цього процесу є співпраця двох країн у складних умовах «холодної війни» і намагання зберегти безпековий характер системи міжнародних відносин тієї епохи.

Цілком природно, що вченими різних країн проводились і проводяться ґрунтовні дослідження зовнішньої політики США. Однією з найбільш потужних течій в історичній науці, представники якої займалася вивченням історії США, була

* Гончаренко Анатолій Володимирович – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії Сумського державного університету, Scopus Author ID: 57219146753, ORCID: 0000-0003-4281-8735.

американська історіографія. Саме тому необхідною умовою для проведення якісного дослідження зовнішньої політики США щодо КНР у 1949–1991 рр. є аналіз американської історіографії проблематики.

Зовнішньополітична стратегія США є не лише практичною реалізацією курсу в різних функціональних сферах, але і результатом взаємодії різних елементів системи, тому нами будуть розглянуті найбільш значущі роботи, які присвячені не лише зовнішній політиці США щодо Китаю протягом періоду, що досліджується, але і іншим факторам, які впливали на її реалізацію. Американськими дослідниками не було написано загальних робіт, в яких аналізувалися б відразу всі основні напрямки американської політики стосовно КНР. Праці вчених США стосувалися зовнішньополітичних, дипломатичних, військово-політичних, економічних, соціальних та інших проблем китайської політики США.

Аналізуючи американську історіографію проблеми, що досліджується, необхідно враховувати наявність серед учених різних точок зору на політику США щодо Китаю, а також і на КНР. Активізація в 60–70-х рр. XX ст. у США досліджень різних аспектів розвитку Китаю, поява робіт з історії та культури цієї країни, їх широкий спектр та різноманітна проблематика – все це детермінувало появу нових наукових шкіл в американській синології. Проте позиції кожної з шкіл не зовсім чітко окреслені, тому навіть у наш час поділ американських учених на основі різних ідеологічно-політичних уподобань, підходів, тем та напрямків їх досліджень на окремі групи є умовним і виправданим лише з урахуванням подібності поглядів у контексті основних проблем, принципів та методів досліджень. Базовим критерієм класифікації та диференціації американської науки міжнародних відносин та історії зовнішньої політики, а також приналежності дослідника до будь-якої течії, є ставлення вченого до зовнішньополітичного курсу, який реалізується адміністрацією президента США.

Розгляд американської історіографії зовнішньої політики США щодо КНР у 1949–1991 рр. необхідно розпочати з фундаментальних робіт американських учених, які присвячені питанням міжнародних відносин, зовнішньої політики США, а також дослідженню провідних шкіл та напрямів американської зовнішньополітичної думки. Серед цих праць, перш за все, необхідно виокремити роботи Г. Моргентау, Р. Таккер, Т. Паттерсона, Дж. Болла, Дж. Геддіса [86; 88; 15; 32; 7; 45].

Проблему реформування системи розробки, контролю та виконання зовнішньополітичних рішень у США досліджено в роботах С. Херша і Дж. Стоессінгера [64; 115].

У праці Дж. Ермана висвітлено зв'язок ідеологічних поглядів неоконсерваторів з політикою США щодо країн Азії у 80-х рр. XX ст. [36]. На думку вченого, пошуки нового підґрунтя союзницьких відносин у сукупності з ідеєю захоплення проамериканських режимів повністю реалізувати ідеї демократії призвели до того, що захоплення до демократичного розвитку стало однією з провідних складових частин курсу США щодо КНР у період президентства Р. Рейгана.

Другу групу робіт сформували праці провідних американських дослідників історії відносин між США та Китаєм – Г. Моргентау, Р. Блюм, А. Барнет, Ф. Даллес, С. Бачрак, Л. Пуріфой, Дж. Армстронг, С. Левайн, Дж. Гарвер, В. Стуек,

Дж. Фербанка, Н. Такер, Л. Кушніц, Г. Хардінг, А. Валдрон, Г. Гуднайт, Р. Фут, Т. Крістенсен, Дж. Грассо, Дж. Холдрідж, Р. Росс, Д. Свідмор, К. Ліберталь, Р. Сатгер, Д. Лемптон, Н. Ковачі, Р. Сюеттінгер, Дж. Гаддіс, Е. Гох, В. Коен, А. Фредберг і Р. Бадер [87; 16; 12; 8; 27; 10; 34; 5; 93; 3; 82; 48; 49; 117; 40; 128; 127; 130; 76; 92; 133; 57; 42; 26; 57; 69; 99; 2; 95; 111; 83; 123; 122; 124; 79; 78; 74; 118; 45; 51; 31; 44; 6].

Саме роботи представників цієї групи, які були присвячені формуванню зовнішньополітичного курсу Вашингтона в Азії, дипломатичній історії відносин між США і Китаєм, еволюції політики США щодо КНР, сформували основний корпус досліджень американських учених. Ці дослідження містять багатий фактичний матеріал, отриманий завдяки використанню китайських першоджерел, матеріалів американської служби радіоперехоплення в Гонконгу, відомостей тайванської розвідки, а також газет та періодичних видань КНР.

Г. Хінтон з позицій консерватизму підтримував американську політику «стримування» Китаю, а також зміцнення зв'язків з Китайською Республікою (КР) на Тайвані та недопущення прийняття КНР до Ради Безпеки ООН [68; 67].

Серед робіт цієї групи цікавість викликають праці представників критичного напрямку американської синології, які негативно розглядали політику Білого Дому щодо Пекіну в 60–70-х рр. ХХ ст., наголошуючи на стратегічних помилках в китайській політиці Вашингтону в 40–50-х рр. ХХ ст., які призвели до втрати Китаю як потенційного союзника США в Азії. Характерною рисою цього напрямку була критика політики «стримування та ізоляції» КНР, а також нерішучості американського істеблішменту в питанні нормалізації американсько-китайських відносин. Деякі представники критичного напрямку вихваляли особистість та ідеї Мао Цзедуна, вважаючи маоїзм єдиною прийнятною ідеологією для Китаю.

У цьому контексті необхідно виокремити роботи Е. Клабб, Дж. Сервіс, Б. Такман, Р. Коена, які визнавали можливість встановлення контактів з Пекіном та офіційного визнання комуністичного Китаю ще наприкінці 40 – на початку 50-х рр. ХХ ст. [29; 30; 102; 125; 75].

У межах цієї групи працювала значна кількість американських дослідників, які були прибічниками поміркованого курсу щодо КНР. Ці вчені представляли, переважно, ліберальну частину американського академічного середовища, яка прагнула забезпечити прийнятну для США ревізію зовнішньополітичної стратегії. Прибічники поміркованого курсу визнавали неадекватність застарілих концепцій та підходів щодо Китаю, посилення позицій Пекіну у світі, а також формування нової зовнішньополітичної доктрини КНР унаслідок посилення націоналістичних позицій у китайському керівництві.

У контексті поміркованого підходу можна виділити дослідницьку програму «США та Китай у міжнародних справах», здійснену Радою з зовнішніх відносин у 1965–1968 рр. Ця програма передбачала вісім досліджень – «Політика щодо Китаю: погляд з боку шести континентів» за редакцією А. Халперна, «Американський народ і Китай» А. Стілла, «Економічне зростання комуністичного Китаю і зовнішня торгівля: значення для політики США» А. Екштейна, «Майбутнє китайців, які проживають у Південно-Східній Азії» Л. Вільямса, «Сполучені Штати та Китай у світових справах»

Р. Блюма, «Народно-визвольна армія Китаю» С. Гріффіта, «Ведення переговорів із китайськими комуністами. Досвід США. 1953–1967» К. Янга та «Політика США та безпека в Азії» Ф. Гріна [92; 114; 35; 136; 16; 62; 72; 60].

А. Барнетт у праці «Нова політика США щодо Китаю», а також низці інших робіт, запропонував першочергові кроки для нормалізації американсько-китайських відносин, і наголосив на обережному використанні «китайської карти» адміністрацією президента Р. Ніксона у [8; 12; 11; 9; 10].

Погляди прихильників покращення відносин між США і КНР шляхом поступового подолання розбіжностей із стратегічних питань відображені в дослідженні «Китайсько-американська розрядка та її політичні наслідки» [110]

У колективній роботі під редакцією В. Барндса «Китай та Америка. Пошук нових відносин» опубліковані дослідження, які висвітлюють дискусії у США щодо зміни китайської політики, а також фактори, які були при цьому враховані [21]. А. Халперн проаналізував відносини різних країн світу з КНР. А. Стіл висвітлив історію позитивних американсько-китайських відносин, а також прихильне ставлення до Китаю громадськості США. А. Екштейн обґрунтував необхідність формування торговельних відносин з Пекіном. Р. Блюм окреслив сутність американсько-китайських протиріч та альтернативи, наявні у Вашингтона для встановлення відносин із Китаєм.

Дж. Фербенк у дослідженні «Сполучені Штати і Китай» констатує, що політику США щодо КНР необхідно формувати з урахуванням особливостей китайської історії, філософських світоглядів та китаєцентричного сприйняття світу [40].

На думку американських дослідників політика США щодо забезпечення безпеки азійських країн визначалася антирадянською спрямованістю, а також історично визначеними побоюваннями країн цього регіону щодо «радянської» та «північнокорейської» загроз [132]. Саме ці чинники призвели до того, що американська зовнішньополітична стратегія в Азії у 80-х рр. ХХ ст. була спрямована на зміцнення військово-політичних союзів, розвиток дружніх відносин з Китаєм на антирадянському підґрунті, модернізацію збройних сил, дислокованих у регіоні, а також збільшення постачання озброєнь азійським державам.

У роботі М. Шаллер «США і Китай у ХХ столітті» китайська політика Вашингтону розглядалася як складова загальної зовнішньополітичної стратегії США у роки «холодної війни» [101]. Основна увага автора була приділена вивченню причин різких змін курсу тайванської політики США щодо КНР та Тайваню. На думку М. Шаллер, головним фактором, яким визначав діяльність адміністрацій президентів Г. Трумена, Р. Ніксона і Дж. Картера було прагнення отримати додаткові переваги у протистоянні з СРСР.

Г. Сігур зазначав, що існувало два головних принципи політики США щодо Китаю: лідерство США у військово-політичних та економічних відносинах сприяло процвітанню Азійського регіону, а заохочення демократичного розвитку країн Азії було підґрунтям довірчих міждержавних відносин [109]. Унаслідок цього, основним підсумком зовнішньополітичного курсу Вашингтону в 80 – на початку 90-х рр. ХХ ст. було зміцнення миру, стабільності та безпеки в Азії.

Активізація досліджень різних аспектів американсько-китайських відносин у США у 90-х рр. ХХ ст. відбулася внаслідок публікації багатьох раніше секретних документів, що детермінувало появу нових оцінок та підходів щодо предмету дослідження, які були відмінні від тих, що були притаманні сучасникам подій, що вивчаються. Однією з перших робіт, в якій розглянуто початок процесу відновлення відносин між США та КНР, була праця Р. Росса «Переговори про співпрацю: Сполучені Штати та Китай, 1969–1989». [99]. У цьому дослідженні вчений використав також інформацію, отриману з китайських джерел, інтерв'ю колишніх офіційних американських посадових осіб, які брали участь у процесі підготовки нормалізації відносин між Вашингтоном і Пекіном.

Необхідно відзначити, що починаючи з 90-х рр. ХХ ст. у США дослідження проблеми нормалізації американсько-китайських стосунків займалися не лише синологи, але і фахівці з СРСР і Росії. Р. Гартофф у своїй праці «Розрядка та конфронтація: американо-радянські відносини від Ніксона до Рейгана», розглянув покращення відносин між США та КНР у контексті взаємодії США та СРСР, зокрема і щодо індо-пакистанського конфлікту [46].

Р. Баклі ґрунтовно проаналізував зовнішню політику США щодо Китаю [17]. Він відзначав, що китайська політика Вашингтону визначалася, перш за все, антирадянською спрямованістю, необхідністю підтримувати існуючий глобальний баланс сил двох наддержав та прагненням підвищити конкурентоспроможність американської промисловості у світі. Основним напрямом зовнішньополітичного курсу США в Азії була підтримка балансу сил в цьому регіоні, який до моменту розпаду СРСР визначався військовим будівництвом, що не залежало від односторонніх кроків з боку Радянського Союзу і переговорного процесу між двома наддержавами щодо роззброєння. Внаслідок цього, Білий Дім зробив ставку на зміцнення військово-політичних альянсів та розвиток дружніх відносин із Пекіном. Підсумками цієї політики, на думку вченого, було перетворення США на провідну силу та арбітра міждержавних відносин в Азійському регіоні.

С. Махмуд Алі комплексно дослідив відносини між США і Китаєм у 1971–1989 рр., використавши раніше секретні джерела інформації [84]. Еволюцію американсько-китайських стосунків учений розглянув через призму радянського фактору. Приділяючи йому значну увагу С. Махмуд Алі обґрунтовував нормалізацію відносин між США і КНР, ураховуючи особливу роль СРСР в умовах біполярної системи міжнародних відносин.

Використовуючи інформацію з новітніх джерел, які стали доступні вченим у перші десятиліття ХХІ ст., американські синологи продовжили дослідження процесу нормалізації відносин між США і КНР [51].

Третя група робіт складається з досліджень вчених США, які присвячені різним аспектам розвитку КНР. Це, перш за все, праці Дж. Фербенк, А. Вайтінг, Е. Сноу, А. Барнет, Дж. Каллґрен, Дж. Гарвер, С. Ширк, А. Гольдштейн, Дж. Спенс, Р. Росс, Г. Чанг, Р. Саттер, Дж. Бейтс, Д. Лемптон, Дж. Міршаймер, Д. Шамбог і Т. Крістенсен [41; 39; 134; 112; 11; 73 47; 106; 107; 105; 53; 52; 54; 113; 98; 38; 89; 22; 18; 119; 121; 120; 13; 80; 77; 85; 19; 103; 104; 25].

До цієї групи належали вчені консервативного напрямку, прибічники політики «стримування та ізоляції» комуністичного Китаю, які вважали, уряд КНР не є представницьким, відповідно до цього він не може бути визнаний як законний уряд усього Китаю [91].

Окремо слід згадати роботи, в яких обґрунтовувалася необхідність нормалізації американсько-китайських відносин у контексті протистояння між СРСР та КНР [37; 126; 65]. Думка про «традиційну підозрілість» Москви щодо Пекіну, яка сформувалася на основі відмінностей історичного, культурного та географічного розвитку, наводиться в праці Е. Клабб «Китай та Росія: «Велика гра»» [30]. У деяких роботах міститься теза про «загрозу з Півночі» Китаю, радянський військовий тиск на КНР і навіть неминучість збройного конфлікту СРСР із Китаєм [100; 67]. Проте, на думку А. Вайтінга, радянсько-китайська розрядка повинна розглядатися не лише як можливе чи ймовірне явище, а як необхідна та бажана умова вирішення труднощів в Азійському регіоні [135].

У праці «Лідерство Китаю у 21 столітті. Піднесення четвертого покоління» розглянуто перспективу посилення позицій КНР у світі [23]. Вчені висвітлили персоналії китайських керівників у періоди підйому та занепаду держави. Дослідники виокремили головні проблеми, з якими зіткнувся Китай наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. У роботі охарактеризовані позитивні тенденції у політичному устрої КНР, пов'язані з появою «четвертого покоління» китайських лідерів.

Особливу актуальність у контексті дослідження політики США щодо Китаю в 1949–1991 рр. має вивчення концептуальних основ зовнішньої політики КНР, а також механізмів реалізації зовнішньополітичних рішень Пекіну. Значення цього питання посилюється внаслідок того, що американські вчені, посиляючись на культурну, релігійну та гуманістичну спадщину, на основі якої були розроблені універсальні цінності та невід'ємні права людської особистості, свободи, демократії, рівності та верховенства закону, не завжди сприймали відмінність китайського світосприйняття і, отже, китайської стратегії.

У колективній праці «Китайська зовнішня політика. Прагматизм і стратегічна поведінка» розглянуто основні виклики безпеки, пов'язані з посиленням позицій КНР у світі, особливості прагматичного підходу в зовнішній політиці Пекіну, феномен китайського націоналізму, а також історію його становлення, основи ідеології та культури Китаю, традиційне китайське військове мислення, а також інші аспекти зовнішньополітичної концепції КНР [24]. Автори також дослідили відносини комуністичного Китаю з іншими країнами, перш за все, в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні.

До четвертої групи належать праці американських дослідників, в яких розглянуто політику США стосовно Тайваню. Це, перш за все, роботи А. Равенхольд, О. Клабб, О. Джоктік, Л. Сігал, Р. Коен, Т. Столпер, Л. Гордон, Д. Хікі, С. Гольдштейн, Н. Такер і Р. Аккінеллі [94; 28; 71; 108; 75; 116; 58; 66; 55; 56; 129; 1].

В американській історіографії достатня кількість робіт, які присвячені політиці Вашингтону щодо КР, а також проблемі китайського лобі в США. Більшість праць мають переважно публіцистичний і полемічний характер, оскільки вищезазначені проблеми були предметом гострої дискусії у американському істеблішменті та

академічному середовищі. Не дивлячись на це, роботи публіцистичного плану є цінним джерелом фактичного матеріалу, якщо мають посилання на першоджерела інформації, присутньої в цих дослідженнях.

Р. Коен є автором однієї з найбільш виважених та комплексних робіт у цьому напрямку «Китайське лобі в американській політиці», проте навіть вона зазнала жорсткої критики з боку протайванські орієнтованих представників американського інстеблішменту [75]

Н. Такер у праці «Тайвань, Гонконг та США, 1945–1992: ненадійна дружба» проаналізував відносини між США та КР у політичній, економічній та культурній сферах [131].

Публіцистичний характер має відоме дослідження Р. Бернштейна і Р. Манро «Майбутній конфлікт з Китаєм» [14].

Об'єктивні та суб'єктивні фактори формування американської політики щодо Тайбею ґрунтовно з різних ідеологічних та методологічних позицій розглянули М. Ласатер, Н. Такер і К. Гьюз [81; 128; 127; 130; 129; 70].

Тайванську проблему на початковому етапі встановлення американсько-китайських відносин дослідив А. Ромберг у праці «Зупинитися на краю прірви: американська політика щодо Тайваню та відносини США–КНР» [97]. У цій роботі міститься теза про те, що керівництву США та КНР, незважаючи на значне гостроту цього питання, вдалося уникнути прямого зіткнення. Пізніше тайбейська проблема зникла з перших місць в американсько-китайських протиріч.

П'яту групу формують роботи американських дослідників А. Джорджа, В. Рель, М. Ноланд, Т. Фревел, Д. Автор і Д. Долара, які присвячені іншим аспектам американсько-китайських відносин [50; 96; 90; 43; 4; 33].

Дж. Чен у роботі «Китайці у США» розглянув історію формування китайської діаспори у США, а також її вплив на розвиток американсько-китайських відносин [20]. Найбільший інтерес мають висновки вченого щодо факторів формування китайської діаспори в США, її соціального складу та політичних поглядів.

У контексті вивчення інструментів «м'якої сили» прокитайського лобі певну цікавість мають дослідження, присвячені формуванню образу Китаю в США. В роботі Н. Грін «Від Фу Манчу до Кунг-Фу Панди: образи Китаю в американських фільмах» висвітлено еволюцію образу Китаю в американській кіноіндустрії, а також простежується взаємозв'язок більшості основних подій у відносинах США–КНР [61].

Таким чином, необхідно зазначити, що американська історіографія зовнішньої політики США щодо КНР у 1949–1991 рр. характеризується цілою низкою специфічних ознак. Перш за все, наприкінці 40–70-х рр. ХХ ст. в американській синології переважали дослідження політологів та економістів, що зумовило незначну кількість робіт з проблеми формування зовнішньополітичної стратегії США щодо Китаю.

Проте наприкінці 80 – на початку 90-х рр. ХХ ст. американська історична наука збагатилася новими теоретико-методологічними підходами, були опубліковані раніше секретні документи, що детермінувало початок переосмислення політики Вашингтону стосовно Пекіну протягом періоду, що вивчається. В перші десятиліття

XXI ст. спостерігається зростання інтересу до проблеми розвитку зовнішньополітичного курсу США щодо КНР.

Відсутність ідеологічного тиску дозволила американським вченим детально розглянути політику США щодо Китаю наприкінці 40 – на початку 90-р рр. XX ст., об'єктивно проаналізувати її результати та наслідки, на відміну від радянських колег. Однак роботи американських вчених, як і праці вчених СРСР, характеризуються однією загальною рисою – вони, переважно, присвячені одному аспекту проблеми: військово-політичному чи економічному, у кращому випадку одночасно розглядаються ці два аспекти.

Стан американської історіографії зовнішньої політики Вашингтону щодо Китаю в 1949–1991 рр. дозволяє констатувати, що на сьогоднішній момент відсутні історичні дослідження, в яких комплексно проаналізовано провідні та взаємопов'язані між собою напрямки американської політики стосовно Китаю протягом періоду, що розглядається. Практично відсутні також праці, написані із залученням раніше опублікованих та нещодавно розсекречених джерел, а також з застосуванням нових теоретико-методологічних досягнень світової історичної науки.

Аналіз американської історіографії свідчить, що вчені США зробили значний внесок у дослідження політики США щодо КНР у 1949–1991 рр., її еволюції та концептуальних засад. Ними зібрано і узагальнено цінний фактичний матеріал, зафіксовано цікаві спостереження, створено специфічну наукову базу, яка дає уявлення про основні напрямки зовнішньополітичної стратегії США, а також стан американсько-китайських відносин.

Література і джерела / References

1. Accinelli R. *Crisis and Commitment: United States Policy toward Taiwan, 1950–1955*. Chapel Hill: University of North Carolina Press, 2012. 376 p.
2. *After the Cold War: Domestic Factors and U.S.-China Relations* / Ed. by R. J. Ross. London: Routledge, 1998. 208 p.
3. Armstrong J. D. *Revolutionary Diplomacy: Chinese Foreign Policy and the United Front Doctrine*. Berkeley: University of California Press, 1977. 259 p.
4. Autor D. H., Dorn D., Hanson H. *The China Shock: Learning from Labor Market Adjustment to Large Changes in Trade*. Working Paper 21906. Cambridge: National Bureau of Economic Research, 2016. 44 p. URL: www.nber.org/papers/w21906.
5. Bachrack S. D. *The Committee of One Million: «China lobby» politics, 1953–1971*. New York: Columbia University Press, 1976. 369 p.
6. Bader J. A. *Framework for U.S. Policy toward China*. Washington: Brookings Institution Press, 2016. 18 p. URL: <https://www.uschina.org/sites/default/files/A%20Framework%20for%20U.S.%20Policy%20toward%20China.pdf>
7. Ball G. W. *Diplomacy for a Crowded World. An American Foreign Policy*. Boston; Toronto: Little, Brown and Company, 1976. 356 p.
8. Barnett A. D. *A New U.S. Policy Toward China*. Washington: Brookings Institution, 1971. 132 p.
9. Barnett A. D. *China and the Major Powers in East Asia*. Washington: Brookings Institution, 1977. 416 p.
10. Barnett A. D. *China Policy: Old Problems and New Challenges*. Washington: The Brookings Institution, 1977. 131 p.
11. Barnett A. D. *Uncertain Passage. China's Transition to the Post-Mao Era*. Washington: Brookings Institution, 1974. 387 p.

12. Barnett A. D., Reischauer E. O. *The United States and China: The Next Decade*. New York: Praeger Publishers, 1970. 250 p.
13. Bates G. *Rising Star: China's New Security Diplomacy*. Washington: Brookings Institution Press, 2007. 267 p.
14. Bernstein R., Munro R. *The coming conflict with China*. New York: Alfred A. Knopf, 1997. 245 p.
15. *Beyond Containment. US Foreign Policy in Transition* / Ed. by R.W. Tucker, W. Watts. Washington: Potomac Associates, 1973. 212 p.
16. Blum R. *The United States and China in World Affairs*. New York: Published for the Council on Foreign Relations by McGraw-Hill, 1966. 287 p.
17. Buckley R. *The United States in the Asia-Pacific since 1945*. Cambridge: Cambridge University Press, 2002. 258 p.
18. Chang G. G. *The Coming Collapse of China*. New York: Random House, 2001. 368 p.
19. *Charting China's Future: Domestic and International Challenges* / Ed. by D. Shambaugh. London; New York: Routledge, 2011. 208 p.
20. Chen J. *The Chinese of America*. San Francisco: Harper and Row, 1980. 274 p.
21. *China and America. The Search for a new Relationship* / Ed. by W. J. Barnds. New York: New York University Press, 1977. 254 p.
22. *China in the Era of Xi Jinping: Domestic and Foreign Policy Challenges* / Ed. by R. S. Ross, J. I. Bekkevold. Washington: Georgetown University Press, 2016. 336 p.
23. *China's Leadership in the 21st Century. The rise of the Fourth Generation* / Ed. D. M. Finkelstein, M. Kivlehan. New York; London: An East Gate Book. 2002. 312 p.
24. *Chinese Foreign Policy. Pragmatism and Strategic Behavior* / Ed. by Shisheng Zhao. New York: An East Gate Book, 2003. 320 p.
25. Christensen T. J. *The China Challenge: Shaping the Choices of a Rising Power*. New York: W.W. Norton, 2015. 400 p.
26. Christensen T. J. *Useful Adversaries: Grand Strategy, Domestic Mobilization, and Sino-American Conflict, 1947–1958*. Princeton: Princeton University Press, 1996. 358 p.
27. Clough R. N., Barnett A. D., Halperin M. H. *The United States, China and Arms Control*. Washington: The Brookings Institution, 1975. 153 p.
28. Clubb O. E. *Formosa and the Offshore Islands in American Policy, 1950–1955* // *Political Science Quarterly*. Vol. 74. 1959. № 4. P. 517-531.
29. Clubb O. E. *The Witness and I*. New York: Columbia University Press, 1975. 314 p.
30. Clubb O. E. *China and Russia: the «Great Game»*. New York: Columbia University Press, 1971. 578 p.
31. Cohen W. *America's Response to China: A History of Sino-American Relations*. New York.: Columbia University Press, 2010. 326 p.
32. *Containment and the Cold War. American Foreign Policy Since 1945* / Ed. by T. Paterson. Reading: Addison-Wesley Educational Publishers Inc., 1973. 250 p.
33. Dollar D. *China as a Global Investor*. Washington: The Brookings Institution, 2016. 20 p. URL: https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/07/China-as-a-Global-Investor_Asia-Working-Paper-4-2.pdf
34. Dulles F. R. *American Policy Toward Communist China. The Historical Record: 1949–1969*. New York: Thomas Y. Crowell Co., 1972. 249 p.
35. Eckstein A. *Communist China's Economic Growth and Foreign Trade: Implications for U.S. Policy*. New York: McGraw-Hill Book Company, 1966. 366 p.
36. Ehrman J. *The Rise of Neoconservatism: Intellectuals and Foreign Affairs, 1945–1994*. New Haven–London: Yale University Press, 1995. 256 p.
37. Elegant R. S. *The Center of the world. Communism and the Mind of China*. New York: Funk & Wagnalls, 1968. 477 p.
38. *Engaging China: The Management of an Emerging Power*/ Ed. by A. I. Johnston, R. S. Ross. London; Routledge, 1999. 328 p.
39. Fairbank J. K. *The Chinese World Order: Traditional China's Foreign Relations*. Cambridge: Harvard University Press, 1968. 416 p.
40. Fairbank J. K. *The United States and China*. Cambridge: Harvard University Press, 1983. 632 p.

41. Fairbank J. K. *Chinese Thought and Institutions*. Chicago: University of Chicago Press, 1957. 438 p.
42. Foot R. *The Practice of Power: U.S. Relations with China since 1949*. Oxford: Clarendon Press, 1995. 291 p.
43. Fravel T. M. *Strong Borders, Secure Nation: Cooperation and Conflict in China's Territorial Disputes*. Princeton: Princeton University Press, 2008. 408 p.
44. Friedberg A. L. *A Contest for Supremacy: China, America, and the Struggle for Mastery in Asia*. New York: W.W. Norton & Company, 2012. 384 p.
45. Gaddis J. L. *Strategies of Containment: a Critical Appraisal of American National Security Policy during the Cold War*. Oxford: Oxford University Press, 2005. 484 p.
46. Garthoff R. L. *Detente and Confrontation: American-Soviet Relations from Nixon to Reagan*. Washington: The Brookings Institution, 1994. 1206 p.
47. Garver J. W. *Chinese Foreign Policy in 1970: The Tilt Toward the Soviet Union // The China Quarterly*. 1980. № 12. P. 241-249.
48. Garver J. W. *Sino-Vietnamese Conflict and the Sino-American Rapprochement // Political Science Quarterly*. 1981. Vol. 96. № 3. P. 445-464.
49. Garver J. W. *The Sino-American Alliance: Nationalist China and American Cold War Strategy in Asia*. New York: Routledge, 1997. 450 p.
50. George A. L. *Deterrence in American Foreign Policy*. New York: Columbia University Press, 1974. 666 p.
51. Goh E. *Constructing the U.S. Rapprochement with China, 1961–1974: From «Red Menace» to «Tacit Ally»*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. 316 p.
52. Goldstein A. *An Emerging China's Emerging Grand Strategy: A Neo-Bismarckian Turn? // International Relations Theory and the Asia-Pacific / Eds. G. J. Ikenberry, M. Mastanduno*. New York: Columbia University Press, 2003. P. 57-106.
53. Goldstein A. *From Bandwagon to Balance of Power Politics: Structural Constraints and Politics in China, 1949–1978*. Stanford: Stanford University Press, 1991. 376 p.
54. Goldstein A. *Rising to the Challenge: China's Grand Strategy and International Security*. Stanford: Stanford University Press, 2005. 288 p.
55. Goldstein S. M. *An Uncertain Relationship: The United States, Taiwan and the Taiwan Relations Act // China Quarterly*. 2001. № 165. P. 147-172.
56. Goldstein S. M. *China and Taiwan*. Cambridge: Polity Press, 2015. 228 p.
57. Goodnight H., Goodnight L., Truet E. *Changing the Policy of the United States Government Toward the People's Republic of China*. Illinois: National Textbook Company, 1995. 536 p.
58. Gordon L. H. D. *United States Opposition to Use of Force in the Taiwan Strait, 1954–1962 // Journal of American History*. 1985. Vol. 72. № 3. P. 637-660.
59. Grasso J. M. *Truman's Two-China Policy, 1948–1950*. New York: M.E. Sharpe, 1987. 207 p.
60. Green F. *U.S. Policy and the Security of Asia*. New York: McGraw Hill, 1969. 589 p.
61. Greene N. *From Fu Manchu to Kung Fu Panda: Images of China in American Film*. Honolulu: University of Hawaii Press. 2014. 288 p.
62. Griffith S. B. *The Chinese People's Liberation Army*. New York: McGraw-Hill Book Company, 1967. 398 p.
63. Harding H. *A Fragile Relationship: The United States and China Since 1972*. Washington: Brookings Institution, 1992. 480 p.
64. Hersh S. M. *The Price of Power: Kissinger in the Nixon White House*. New York: Summit Books, 1983. 698 p.
65. Hibbert Ch. *The Dragon Wakes. China and the West 1793–1911*. New York: Harper & Row, 1971. 371 p.
66. Hickey D. V. *America's Two-point Policy and the Future of Taiwan // Asian Survey*. 1988. № 8. P. 881-896.
67. Hinton H. C. *The Bear at the Gate. Chinese Policy Making under Soviet Pressure*. Stanford: Hoover Institution and the American Enterprise Institute, 1971. 112 p.
68. Hinton H. C. *Communist China in World Politics*. Boston: Houghton Mifflin Co., 1966. 527 p.

69. Holdridge J. *Crossing the Divide: An Insider's Account of Normalization of U.S.-China Relations*. Lanham: Rowman & Littlefield, 1997. 326 p.
70. Hughes C. *Taiwan and Chinese nationalism: national identity and status in international society*. London; New York: Routledge, 1997. 208 p.
71. Jokitik O. A Formosan's View of the Formosan Independence Movement // *The China Quarterly*. 1963. № 15. P. 107-114.
72. Joung K. T. *Negotiating with the Chinese Communists. The United States Experience, 1953–1967*. New York: McGraw-Hill, 1968. 461 p.
73. Kallgren J. K. *China 1978: The New Long March* // *Asian Survey*. 1979. Vol. 19. № 1. P. 1-19.
74. Kochavi N. *A Conflict Perpetuated: China Policy During the Kennedy Years*. Westport: Praeger, 2002. 320 p.
75. Koen R. Y. *The China Lobby in American Politics*. New York: Harpers & Row publishers, 1974. 279 p.
76. Kusnitz L. A. *Public Opinion and Foreign Policy: America's China Policy, 1949 – 1979*. Westport: Greenwood Press, 1984. 191 p.
77. Lampton D. M. *Following the Leader: Ruling China, from Deng Xiaoping to Xi Jinping*. Berkeley: University of California Press, 2014. 310 p.
78. Lampton D. M. *Same Bed, Different Dreams: Managing U.S.-China Relations, 1989–2000*. Berkeley: University of California Press, 2002. 510 p.
79. Lampton D. M. *The Making of Chinese Foreign and Security Policy in the Era of Reform 1978–2000*. Stanford: Stanford University Press, 2001. 508 p.
80. Lampton D. M. *The Three Faces of Chinese Power: Might, Money, and Minds*. Berkeley: University of California Press, 2008. 362 p.
81. Lasater M. L. *Policy in evolution: The U.S. Role in China's Reunification*. Boulder: Westview Press, 1989. 206 p.
82. Levine S. I. *China Policy during Carter's Year One* // *Asian Survey*. 1978. Vol. 18. № 5. P. 437-447.
83. Lieberthal K. *Living with China: U.S.-China Relations in the Twenty-First Century*. New York: W.W. Norton, 1997. 336 p.
84. Mahmud Ali S. *US-China Cold War collaboration, 1971–1989*. London; New York: Routledge, 2005. 296 p.
85. Mearsheimer J. *The Gathering Storm: China's Challenge to US Power in Asia* // *The Chinese Journal of International Politics*. 2010. Vol. 3. № 4. P. 381–396.
86. Morgenthau H. J. *A New Foreign Policy for the United States*. New York; Washington; London: Frederik A. Praeger, 1969. 252 p.
87. Morgenthau H. J. *The Roots of America's China Policy* // *The China Quarterly*. 1962. Vol. 10. P. 45-50.
88. Morgenthau H.J. *Truth and Power, Essays of a Decade 1960–1970*. New York: Praeger, 1972. 449 p.
89. *New Directions in the Study of China's Foreign Policy* / Ed. by A. I. Johnston, R. S. Ross. Stanford: Stanford University Press, 2006. 504 pp.
90. Noland M. *US-China Economic Relations*. Working Papers 96-6. Series on Asia Pacific Economic Cooperation. Washington: Institute for International Economics, 1996. URL: <https://www.piie.com/publications/working-papers/us-china-economic-relations>
91. Ojha I.C. *Chinese Foreign Policy in an Age of Transition: the Diplomacy of the Cultural Despair*. Boston: Beacon Press, 1969. 234 p.
92. *Policies Toward China: Views from Six Continents* / Ed. by A. M. Halpern. New York: McGraw-Hill Book Company, 1965. 538 p.
93. Purifoy L. M. *Harry Truman's China Policy: McCarthyism and the Diplomacy of Hysteria 1947–1951*. New York: New Viewpoints, 1976. 316 p.
94. Ravenhold A. *Formosa Today* // *Foreign Affairs*. 1952. Vol. 30. № 4. P. 612-624.
95. *ReExamining the Cold War: U.S.-China Diplomacy, 1954–1973* / Ed. by R. S. Ross, J. Changbin. Cambridge: Harvard University Press, 2001. 528 p.
96. Roehl W. *Travel agent attitudes toward China after Tiananmen Square* // *Journal of Travel Research*. 1990. Vol. 29. № 2. P. 16–22.

97. Romberg A. D. Rein in at the Brink of the Precipice: American Policy Toward Taiwan and U.S.-PRC Relations. Washington: The Henry L. Stimson Center, 2003. 245 p.
98. Ross R. S. Enter the Dragon // Foreign Policy. 1996. № 104. P. 18-25.
99. Ross R. S. Negotiating Cooperation: The United States and China, 1969–1989. Stanford: Stanford University Press, 1997. 364 p.
100. Salisbury H. E. War Between Russia and China. New York: W.W. Norton & Company, 1969. 240 p.
101. Schaller M. The United States and China in the twentieth century. Oxford: Oxford University Press, 1990. 264 p.
102. Service J. S. The Amerasia Papers: Some Problems in the History of U.S. China Relations. Berkley: University of California, 1971. 220 p.
103. Shambaugh D. China Goes Global: The Partial Power. New York: Oxford University Press, 2013. 409 p.
104. Shambaugh D. China's Future. Cambridge: Polity Press, 2016. 224 p.
105. Shirk S. L. China: Fragile Superpower. Oxford: Oxford University Press, 2008. 320 p.
106. Shirk S. L. Competitive Comrades: Career Incentives and Student Strategies in China. Berkeley: University of California Press, 1982. 231 p.
107. Shirk S. L. The Political Logic of Economic Reform in China. Berkeley: University of California Press, 1993. 412 p.
108. Sigal L. V. The «Rational Policy» Model and the Formosa Straits Crises // International Studies Quarterly. 1970. Vol. 14. № 2. P. 121-156.
109. Sigur G. J. U.S. Policy in Asia and the Pacific: Building on the Past and the Present for the Future // Journal of Northeast Asian Studies. 1991. Vol. 10. № 2. P. 53-65.
110. Sino-American Detente and its Policy Implication / Ed. by G. T. Hsiao. New York: Praeger, 1974. 319 p.
111. Skidmore D. After Tiananmen: The Struggle over US policy Toward China in the Bush Administration // Presidential Studies Quarterly. 1997. Vol. 27. № 3. P. 514–539.
112. Snow E. Red Star Over China. New York: Grove Press, 1973. 621 p.
113. Spence J. D. The Search for Modern China. New York: W. W. Norton, 1991. 912 p.
114. Steele A.T. The American People and China. New York: McGraw-Hill, 1966. 326 p.
115. Stoessinger J.G. Crusaders and Pragmatists: Movers of Modern American Foreign Policy. New York: W.W. Norton and Company, 1985. 334 p.
116. Stolper T. E. China, Taiwan, and the Offshore Islands: Together with an Implication for Outer Mongolia and Sino-Soviet Relations. Armonk: Routledge, 1985. 184 p.
117. Stueck W. W. The Road to Confrontation: American Policy toward China and Korea, 1947–1950. Chapel Hill: North Carolina University Press, 1981. 336 p.
118. Suettinger R. L. Beyond Tiananmen: The Politics of US-China Relations, 1989–2000. Washington: The Brookings Institution, 2003. 556 p.
119. Sutter R. G. China's Rise in Asia: Promises and Perils. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers; 2005. 296 p.
120. Sutter R. G. Chinese Foreign Relations: Power and Policy of an Emerging Global Force. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, 2020. 422 p.
121. Sutter R. G. Chinese Foreign Relations: Power and Policy since the Cold War. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, 2016. 430 p.
122. Sutter R. G. Constructing the US Rapprochement with China, 1961–1974: From «Red Menace» to «Tacit Ally» // China Review International. 2005. Vol. 12. № 2. P. 417-419.
123. Sutter R. G. U.S. Policy Toward China: An Introduction to the Role of Interest Groups. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, 1998. 184 p.
124. Sutter R. G. U.S.-Chinese Relations: Perilous Past, Pragmatic Present. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, 2010. 340 p.
125. Tachman B. W. Stillwell and the American Experience in China. 1911–1945. New York: Macmillan, 1972. 768 p.
126. Thomson J. C. While China faces West. American Reformers in Nationalist China 1928–1937. Harvard, 1969. 310 p.
127. Tucker N. B. China Confidential: American Diplomats and Sino-American Relations, 1945–1996. New York: Columbia University Press, 2000. 569 p.

128. Tucker N. B. *Patterns in the Dust: Chinese-American Relations and the Recognition Controversy, 1949–1950*. New York: Columbia University Press, 1983. 396 p.
129. Tucker N. B. *Strait Talk: United States-Taiwan Relations and the Crisis with China*. Cambridge: Harvard University Press, 2009. 390 p.
130. Tucker N. B. Taiwan Expendable? Nixon and Kissinger Go to China // *The Journal of American History*. 2005. Vol. 92. № 1. P. 109-135.
131. Tucker N. B. *Taiwan, Hong Kong, and the United States, 1945–1992: Uncertain friendships*. New York: Maxwell Macmillan International, 1994. 337 p.
132. *U.S. Foreign Policy and Asian-Pacific Security. A Transregional Approach* / Ed. by W. T. Tow, W. Feeney. Boulder: Westview Press, 1982. 264 p.
133. Waldron A. *From Nonexistent to Almost Normal: U.S.-China Relations in the 1960s*. New York: Columbia University Press, 1994. 229 p.
134. Whiting A. S. *China Crosses the Yalu: The Decision to Enter the Korean War*. Stanford: Stanford University Press, 1960. 235 p.
135. Whiting A. S. *The Chinese Calculus of Deterrence*. Ann Arbor: University of Michigan Press, 1975. 299 p.
136. Williams L. A. *The future of overseas Chinese in Southeast Asia*. New York: McGraw-Hill, 1966. 143 p.

ANATOLIY V. GONCHARENKO
(*Sumy State University, Ukraine*)

AMERICAN HISTORIOGRAPHY OF THE US FOREIGN POLICY ON THE PRC, 1949–1991

Abstract. The article considers the American historiography of the US foreign policy on the China in 1949–1991. He lights main trends of researches in the American historiography. The author gives an analysis of opinions of the American researchers on the US foreign policy on the PRC in 1949–1991. Over the 70 years, a circle of scientists constantly focusing on the research of the US foreign policy on the China, its principles, priorities and mechanisms has taken shape in the American studies. Scientists of that time were clamped in the ideological framework, which as a result reflected in historical research. However, this did not prevent historians from exploring current problems and discovering new sources. This influenced the development of American history studies. To reflect the trends, generalizing and some individual works on this topic are analyzed. The relationship between the ideological climate and orientation in historiography has been established.

Keywords: USA, PRC, China, ROC, Taiwan, foreign policy, American-Chinese relations, historiography, sinology.

Отримано 14.10.2023 р.

Прийнято до друку 25.10.2023 р.